

ISLÄNDSKA FÖR NYBÖRJARE

FOLKUNIVERSITETET

JÚLÍA BIRNUDÓTTIR SIGURÐARDÓTTIR

Extra lektion 2

Källor: 1) Isländsk Grammatik: Handbok för universitetsstudenter (version 3.4)

Av Veturliði Óskarsson

I Uppsala 2019

2) Málfinnur: lítil málfræðibók

Av Svanhildur Kr. Sverrisdóttir (Námsháskólinn í Reykjavík 2001)

Och

3) Íslensk-sænsk orðabók: <https://is.glosbe.com/is/sv/auk>

Í DAG ÆTLUM VIÐ AÐ:

- 1) Heyra um listamann vikunnar og plötu vikunnar
- 2) Fara í gegnum forsetningar (prepositioner) og fallbeygingu (kasusstyrning)
- 3) Tala um nafnorð (substantive), kyn (kön) og beygingar (böjning)
- 4) Tala saman :)
- 5) Ræða sagnir (verb), beygingu sagna og boðhátt (imperativ)
- 6) Fara yfir hljóðmyndun (fonetik) og framburð (uttal)
- 7) Þýða orð og hugtök (begrepp) sem þið veljið

1) LISTAMAÐUR VIKUNNAR

Hjálmar

Plata: Hjálmar (2005)

2) PREPOSITIONER OCH KASUSSTYRNING

Info:

Kasus på substantiv, adjektiv och pronomen bestäms av prepositioner och av verb. Några adverb kan också fungera som prepositioner och styr då akkusativ.

Vissa prepositioner styr två olika kasus, beroende på betydelsen, men flesta styr bara en.

2A) ACKUSATIV

Vanliga prepositioner som styr
ackusativ:

Um = om

Gegnum = genom

Í kringum = runt om

Umfram = utöver

Umhverfis = runt

Exempel: Ég hleyp í kringum hestinn

Riktningsadverb som styr ackusativ:

Inn = in

Út = ut

Upp = upp

Niður = ner

Fram = fram

Exempel: Hann fer niður stigann

2B) DATIV I

Vanliga prepositioner:

Að = till

Af = av

Frá = från

Handa = för

Hjá = hos

Úr = (gjord) av

Exempel: Hún kaupir blóm handa
manninum

Några till prepositioner:

Ásamt = samt

Gagnvart = motsatt

Gegn = emot

Meðfram = med

Á undan = innan

Undan = undan

Exempel: Þau ganga meðfram húsinu

2B) DATIV II

Adjektiv som styr dativ:

Líkur = lik, som liknar

Skyldur = beslæktad

Sammála = enig

Svipaður = lik, som liknar

Tengdur = förknippad, i släkt med

(Nálægur = nära)

Exempel: Stína er skyld ráðherranum

.. och dessa adjektiv med det negerande prefixet “Ó”:

Ólíkur = ólik

Óskyldur = ej beslæktad

Ósammála = oenig

Ósvipaður = olik

Ótengdur = inte förknippad

Exempel: Jón er ósammála systur sinni

2c) ACKUSATIV OCH DATIV

Några styr båda:

Info

Vid rörelse eller riktning mot styr
de ackusativ!

Vid befintlighet eller tillstånd
styr de dativ!

Á = på

Í = í

Undir = under

Yfir = över

Exempel:

Leggðu bókina á borðið (rörelse)

Bókin liggur á borðinu
(befintlighet)

3A) GENITIV

Vanliga prepositioner:

Án = utan

Auk = och, plus, förutom

Meðal = med

Á milli = mellan

Til = till

Vegna = för att, pga

Exempel: Kötturinn er á milli tasknanna

Adverb som styr genitiv:

Handan = bortom

Innan = inom

Neðan = nedan

Ofan = ovan

Utan = ute, utanför

Sunnan, vestan, norðan, austan = söderifrån, vesterifrån, norrifrån, östifrån

Exempel: Búðin stendur handan

3) SUBSTANTIV, KÖN OCH BÖJNING

Info: Alla personnamn och ortnamn böjs i kasus liksom andra substantiv

Alla substantiv i isländskan har fast genus: maskulinum, femininum eller neutrum (hann, hún, það (nominativ, singular) - þeir, þær, þau (nominativ, plural))

De böjs i två numerus - singularis och pluralis

De böjs i fyra kasus - nominativ, ackusativ, dativ och genitiv (ordets stam för på sig olika böjningsändelser)

De delas i två böjningskategorier - stark och svag böjning (om substantiv slutar på konsonant i något kasus i singularis = stark; om substantiv slutar på vokal i alla kasus i singularis = svag)

3A) STARK BÖJNING MASKULINUM, KLASS 1 ("-AR" ORD)

S - N: himinn - hundur

A: himin - hund

D: himni - hundi

G: himins - hunds

P - N: himnar - hundar

A: himna - hunda

D: himnum - hundum

G: himna - hunda

Vanliga ord:

Armur (arm), bátur (båt), dagur (dag), diskur (tallrik), fiskur (fisk), hestur (häst), himinn (himmel) hundur (hund), hnífur (kniv), laukur (lök), mávur (mås), ormur (mask), prestur (präst), refur (räv), sandur (sand), skattur (skatt), skógur (skog), strákur (pojke), söngur (sång), úlfur (varg), vindur (vind), þjófur (tjuv)

3A) STARK BÖJNING MASKULINUM, KLASS 2 ("-IR" ORD)

S - N: dalur - bekkur

A: dal - bekk

D: dal - bekk

G: dals - bekkjar

P - N: dalir - bekkir

A: dali - bekki

D: dölum - bekkjum

G: dala - bekkja

Vanliga ord:

Bolur (bål), drengur (pojke),
feldur (päls), gestur (gäst),
glæpur (brott), hlekkur (länk),
hvalur (val), kostur (fördel),
reykur (rök), smiður (snickare),
stafur (stav), bekkur (bänk), bær
(gård), drykkur (dryck), fundur
(möte), hryggur (rygg), lækur
(bäck), matur (mat), salur (sal),
staður (plats, ställe), vegur
(väg), vinur (vän)

3A) STARK BÖJNING MASKULINUM, KLASS 3 ("U-STAMMAR")

S - N: björn - mánuður

A: björn - mánuð

D: birni - mánuði

G: bjarnar - mánuðar

P - N: birnir - mánuðir

A: birni - mánuði

D: björnum - mánuðum

G: bjarna - mánaða

Vanliga ord:

Köttur (katt), vöxtur (växt),
vöndur (bukett), vörður (vakt),
þröstur (trast), örn (örn), fjörður
(fjörd), skjöldur (sköld), þáttur
(avsnitt), dráttur (drag), háttur
(vana), máttur (styrka), sláttur
(slätter), þráður (tråd), fatnaður
(kläder, klädesplagg)

3A) STARK BÖJNING MASKULINUM, KLASS 4 (UNDANTAG)

S - N: faðir - skór

A: faðir - skó

D: föður - skó

G: föðurs - skós

P - N: feður - skór

A: feður - skó

D: feðrum - skóm

G: feðra - skóa

Vanliga ord:

Faðir (pappa), skór (skor), vetur (vinter), fingur (finger), fótur (fot), maður (mann)

3B) STARK BÖJNING FEMININUM, KLASS 1 ("-AR" ORD)

S - N: vél - helgi

A: vél - helgi

D: vél - helgi

G: vélar - helgar

P - N: vélar - helgar

A: vélar - helgar

D: vélum - helgum

G: véla - helga

Vanliga ord:

Ár (ára), flís (flisa), grein (gren), hlið (sida), kinn (kind), taug (nerv), skál (skål), nál (nål)

3B) STARK BÖJNING FEMININUM, KLASS 2 ("-IR" ORD)

S - N: gjöf - ver slun

A: gjöf - ver slun

D: gjöf - ver slun

G: gjafar - ver slunar

P - N: gjafir - ver slanir

A: gjafir - ver slanir

D: gjöfum - ver slunum

G: gjafa - ver slana

Vanliga ord:

Baun, braut, brún búð, íbúð, dós,
gæs, hæð, leið, sál, sjón, skák,
sveit, sól, tíð, fólk,

3B) STARK BÖJNING FEMININUM, KLASS 3 ("-UR" ORD)

S - N: mjólk - nótt

A: mjólk -nótt

D: mjólkur - nótt

G: mjólkur - nætur

P - N: nætur

A: nætur

D: nóttum

G: nótta

Vanliga ord:

Vík, mjólk, sæng, nótt, mörk

3B) STARK BÖJNING FEMININUM, KLASS 4

S - N: móðir - dóttir

A: móður - dóttur

D: móður - dóttur

G: móður - dóttur

P - N: mæður - dætur

A: mæður - dætur

D: mæðrum - dætrum

G: mæðra - dætra

Vanliga ord:

Systir, kýr, ær, dyr

3C) STARK BÖJNING NEUTRUM, KLASS 1

S - N: hús - land

A: hús - land

D: húsi - landi

G: húss - lands

P - N: hús - lönd

A: hús - lönd

D: húsum - löndum

G: húsa - landa

Vanliga ord:

Bak, barn, blað, fjall, gat, glas,
lag, mark, nafn, safn, vald, þak

3C) STARK BÖJNING NEUTRUM, KLASS 2 ("-I" ORD)

S - N: teppi - foreldri

A: teppi - foreldri

D: teppi - foreldri

G: teppis - foreldris

P - N: teppi - foreldrar

A: teppi - foreldra

D: teppum - foreldrum

G: teppa - foreldra

Vanliga ord:

Dæmi, heimili, tæki, kaffi, kvæði,
rík, sæti

3E) SVAG BÖJNING MASKULINUM

Bolti

Vanliga ord.

Bolta

Afi, asni, bali, bogi, endi, hani,
jakki, kappi, klaki, koddí, lampi,
planki, púði, rjómi, skaði, tími,
voði.

Bolta

Bolta

Boltar

Bolta

Boltum

bolta

3F) SVAG BÖJNING FEMININUM

Saga - stelpa

Vanliga ord.

Sögu - stelpu

Ástæða, bóla, dúfa, fluga, fæða,
gata, gáta, kirkja, kista, klukka,
kúla, leiga, mínúta, móða, nóta,
pípa, rófa, ræða, saga, sána, síða,
skrúfa, skeifa, slanga, spýta,
stelpa, stúlka, tafla, tala, tunga,
úlpa, vika, vísa, þúfa

Sögu - stelpu

Sögu - stelpu

Sögur - stelpur

Sögur - stelpur

Sögum - stelpum

Sagna - stelpna

3G) SVAG BÖJNING NEUTRUM

Hjarta

Vanliga ord.

Hjarta

Auga, eista, eyra, lunga, nýra,
drama, firma, pasta, tema.

Hjarta

hjarta

Hjörtu

Hjörtu

Hjörtum

hjartna

4) TÖLUM SAMAN

Lokið augunum

Hugsið um hvar þið voruð á sunnudaginn:

- 1) Hvernig eru fötin þín á litin?
- 2) Hvað borðar þú?
- 3) Hvað drekkur þú?
- 4) Hvernig líður þér?
- 5) Hvað finnst þér skemmtilegt að gera á sunnudögum?

Segið núna frá!

5) VERB, BÖJNING I

Info:

Verb böjs i person, numerus, tempus och modus

Person: Första, andra och tredje person

Numerus: Singularis och pluralis

Tempus: Presens och preteritum

(Modus: Indikativ, konjunktiv och imperativ)

5) VERB, BÖJNING II

Exempel: Að bjóða

Person: Första, andra och tredje person

Ég býð - þú býður - hann/hún/það býður (singularis presens)

Numerus: Singularis och pluralis

Við bjóðum - þið bjóðið - þau bjóða (pluralis presens)

Tempus: Presens och preteritum

Ég bauð - þú bauðst - hann/hún/það bauð

Við buðum - þið buðuð - þau buðu

5) VERB, BÖJNING III

Det finns 8 kategorier av böjning för verb (se exempel):

- 1) Klass 1 starka verb: Bíða, kvíða, stíga, þrífa...
- 2) Klass 2 starka verb: bjóða, brjóta, fljúga, kjósa, njóta
- 3) Klass 3 starka verb: Bresta, verða, gjalda, binda, stökkva
- 4) Klass 4 starka verb: Bera, stela, fela, koma
- 5) Klass 5 starka verb: Biðja, gefa, geta, liggja, sjá
- 6) Klass 6 starka verb: Aka, fara, vaxa, skafa, deyja
- 7) Klass 7 starka verb: falla, fá, ganga, gráta, hlaupa
- 8) Svaga verb: tala, velja, selja dæma, segja,

6) FONETIK OCH UTTAL

Det är alltid tryck på första stavelsen

32 bokstäver i alfabetet

Isländskan har fem diftonger - au, á, ei/ey, ó och æ

Framför "gi" uttalas skriftspråkets a,e,i,o som diftonger och g-et som ett j (æ, ei, í, oj,)

Framför "ng" och "nk" uttalas skriftspråkets e och ö som diftonger (ei och au) och a, i och u (á, í och ú) som höga vokaler

7) ÖVERSÄTTNING

Hästar = hestar

Skritt = fetgangur

Trav = brokk

Tölt = tölt

Pass = ?

Galopp = stökk

träns - beisli

Sadel = hnakkur

Och = og

* Eller = eða

* Men = en

* Tyvärr = því miður

* Tack vare/på grund av = þökk sé/út af/
sökum

* Varför/därför = af hverju, hvers vegna / af því
að, vegna þess

Gå på toa = Ég ætla á klósettið (klóstið) - Ég
þarf á snyrtinguna, hvar er snyrtingin?